

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการ เสนอผลสรุปของการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนการอภิปรายผลและข้อ
เสนอแนะ ตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์ และการดำเนินการวิจัย โดยย่อ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติการสอนใน
โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียนใช้กลุ่มประชากรทั้งหมด 230 คน
2. ครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 2,351 คน ใช้สุ่มตัวอย่างแบบอัตราส่วน

(Proportional Random-Sampling) โดย

2.1 คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamané จากจำนวน
ประชากร 2,351 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 342 คน

2.2 ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นชั้น ๆ โดยใช้อำเภอเป็นหลัก 7 อำเภอ

2.3 กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น รายอำเภอ

2.4 ทำการสุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ โดยใช้วิธีการสุ่มโดยยึดรายชื่อตาม บัญชีรายชื่อครู ในบัญชีถือจ่ายเงินเดือนของแต่ละอำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มี 2 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นคำถามแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา ตามบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและคำถามปลายเปิด

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้ปฏิบัติการสอน แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น แบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับครูผู้สอนเป็นแบบสำรวจรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า แนวทางในการสร้างแบบสอบถามจาก
 - 1.1 เอกสารหลักสูตรระดับประถมศึกษา
 - 1.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.3 ตำรา เอกสาร บทความ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา
 - 1.4 คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
2. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม
3. กำหนดขอบข่าย และเนื้อหา ตลอดจนจำนวนข้อกระทงในแต่ละด้าน
4. สร้างแบบสอบถาม
5. นำ เครื่องมือส่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ และรับข้อ เสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข
6. นำ เครื่องมือที่ปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข
7. นำ เครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไข
8. จัดพิมพ์ เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการ เก็บข้อมูล

การ เก็บรวบรวมข้อมูล

การ เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ เพื่อขอความร่วมมือไปยังหัวหน้าการ ประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดกระบี่ ให้ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอนตอบแบบสอบถามการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำ เครื่องมือการวิจัย พร้อมหนังสือขอความร่วมมือมอบให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นผู้ส่ง เครื่องมือให้แก่ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอนแล้วรวบรวมไว้ จากนั้นผู้วิจัยไปขอรับ เครื่องมือกลับคืนด้วยตนเอง

จากเครื่องมือการวิจัยที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 572 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา และมีสภาพสมบูรณ์ จำนวน 546 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.45

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ โดยวิเคราะห์ทั้งในภาพรวมและรายข้อโดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่เป็นรายข้อ และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่เป็นรายข้อ หาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่เป็นรายข้อ หาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอน

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้บริหารในตำแหน่งครูใหญ่ และปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหาร 11-15 ปี

ในด้านเกี่ยวกับครูผู้สอนนั้น ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรีรับผิดชอบสอนในชั้นประถมปีที่ 5 และ 6 กลุ่มประสบการณ์ทักษะ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร

1. ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีเป้าหมาย เพื่อพัฒนา

นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร มีการเตรียมการก่อนใช้หลักสูตร โดยการ จัดประชุมชี้แจงให้ครู เข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การดำเนินการ เกี่ยวกับการนำหลักสูตร ไปใช้ได้จัดให้มีการติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการของโรงเรียนได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้น ในการติดตามผลการปฏิบัติ ตามแผนใช้วิธีการพิจารณาจากพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งในปัจจุบัน โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรโดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การดำเนินการใช้หลักสูตร ยึดแนวทางจาก จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

1.2 การจัดการด้านวัสดุหลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ส่วนใหญ่ จัดหาเอกสารหลักสูตรโดย สำนวจความ ต้องการของครูก่อนแล้วจึงจัดทำให้ตามความต้องการ และจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนโดยจัดซื้อ ด้วยเงินงบประมาณ มีการดำเนินการเกี่ยวกับ การเก็บ บำรุง รักษา และซ่อมแซมวัสดุ หลักสูตร โดยให้ครูแต่ละคน เก็บ บำรุง รักษา และซ่อมแซมสื่อตนเอง ด้านการจัดทำ แผนการสอนย่อยหรือบันทึกการสอนของครู ยึดแผนการสอนและคู่มือครูเป็นหลัก การเตรียมการ เพื่อใช้หลักสูตรและสื่อการสอน จะดำเนินการโดยครูผู้สอนเอง และครูจะมีส่วนร่วมในการจัด ทำเอกสารหลักสูตรคือ การจัดทำบันทึกเตรียมการสอน

2. ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

2.1 การเตรียมบุคลากร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีการเตรียมการก่อนจัดครู เข้าสอน โดยการใช้วิธี สำนวจความสมัครใจของครู โดยพิจารณาจากคุณวุฒิและประสบการณ์ของครู ความรู้ที่จัดให้กับครูเพื่อเตรียมตัวผู้สอน ได้แก่ การใช้หลักสูตรและ เอกสารหลักสูตรการวัดและ ประเมินผล การพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับครูใช้วิธีการส่งครู เข้ารับการอบรม ระยะสั้นและการส่งเสริมให้ครูไปศึกษาดูงานหรือหาความรู้เพิ่มเติม การสร้างขวัญกำลังใจให้ กับครู ใช้วิธีการแบ่งงานให้ทำอย่างเหมาะสม และการยกย่องชมเชยผลงานที่ปรากฏ การเตรียม ตัวของครูก่อนใช้หลักสูตร มีการเตรียมตัว โดยการศึกษาทำความเข้าใจรายละเอียดของหลักสูตร ครูแสวงหาความรู้เพื่อการใช้หลักสูตร โดยการศึกษาด้วยตนเอง เกมที่ใช้จัดครูเข้าสอนใน

รายวิชา ใช้การสอบถามความสมัครใจของครู พัฒนาความรู้และทักษะสำหรับครูผู้สอน โดยการให้เข้าอบรมระยะสั้น และการจัดประชุมปฏิบัติการทางวิชาการ การสนับสนุนและให้กำลังใจที่ผู้บริหารโรงเรียนให้กับครู คือการพิจารณาความดีความชอบ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการใช้หลักสูตรตามความจำเป็นและจัดสรรตามลักษณะแผนงาน โครงการและกิจกรรม การบริการด้านห้องสมุด จัดเป็นมุมหนังสือให้อยู่ในส่วนของห้องเรียน และการจัดห้องสมุดเป็นเอกเทศ การบริการด้านอาคารสถานที่ และแหล่งวิทยากร ได้ให้ความสะดวกแก่ครูในการใช้อาคารสถานที่ การจัดบริการด้านเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน โดยการประชุมปฏิบัติการเพื่อผลิตเอกสาร และสื่อ และการติดต่อขอจากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร ใช้วิธีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน การจัดห้องเรียนเพื่อส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ใช้วิธีจัดป้ายนิเทศ จัดแสดงผลงานนักเรียนและจัดให้มีมุมหนังสือ การจัดบริการในการใช้ห้องสมุดโดยบริการระเบียบการใช้ห้องสมุดหรือคำแนะนำการใช้ห้องสมุด การจัดหาและการจัดทำสื่อการสอน โดยการนำเศษวัสดุในท้องถิ่นมาจัดทำ วิธีการนิเทศที่ได้รับจากผู้นิเทศคือ การเยี่ยมชั้นเรียน

2.3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบเชิงวิชาการ ลักษณะกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดเป็นกิจกรรมกีฬา เกมที่โรงเรียนใช้พิจารณาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรคือ พิจารณาตามความเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และพิจารณาตามความสนใจของนักเรียน ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการเป็นหัวหน้าโครงการและเป็นหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมของโรงเรียน เกมที่ครูใช้ในการพิจารณาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ ความพร้อมของโรงเรียน

2.4 การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ดำเนินการโดยเชิญผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และการประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร วิธีการที่ครูผู้สอนใช้ในการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร คือการไปพบปะผู้ปกครองถึงบ้าน

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีการวางแผนการสอน โดยการประชุมครูทั้งหมด เพื่อร่วมกันวางแผน และทำโครงการ ทำปฏิทินปฏิบัติงาน การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน ดำเนินการโดยจัดให้มีการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยการนิเทศภายในโรงเรียนและการจัดให้มีการสอนซ่อมเสริม การช่วยเหลือครูที่มีปัญหาทางการเรียนการสอน โดยการส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม การเตรียมการก่อนทำการสอนของครู คือการทำบันทึก เตรียมการสอนล่วงหน้าก่อนสอน ลักษณะการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ใช้วิธีสอนหลายวิธีตามความเหมาะสมและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกคน ลักษณะการใช้อุปกรณ์การสอนภาคทฤษฎี ของครูผู้สอน ใช้ตามที่พอจะหาอุปกรณ์ได้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การสรุปบทเรียน การเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู คือการศึกษาเอกสาร แนวทางการสอนด้วยตนเอง ความต้องการของครูในการเพิ่มพูนความรู้ ครูต้องการความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีสอน การทำและการใช้อุปกรณ์การสอน

3.2 กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ จัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนตามโอกาสอันสำคัญ การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนโดยการให้คำปรึกษาแนะนำ และการบริการด้านวัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้กับนักเรียน คือการจัดป้ายนิเทศ และการจัดกิจกรรมนันทนาการ การจัดสอนซ่อมเสริมให้เด็กเก่งช่วยสอนเด็กอ่อน ผู้บริหารสนับสนุนช่วยเหลือด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์

3.3 เทคนิคและวิธีสอน ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูผู้สอน โดยการส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม การให้ศึกษาจากเอกสาร และการจัดนิเทศภายในเรื่อง เทคนิคและวิธีสอน สิ่งที่ครูใช้พิจารณาเพื่อเลือกเทคนิคและวิธีสอน คือ พิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ตรงกับเนื้อหา

3.4 การวัดและประเมินผล ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ สนับสนุนการวัดและประเมินผลโดย ร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนในการจัดทำเครื่องมือวัดผล และการจัดให้มีเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์ การนำผลของการประเมินไปใช้ โรงเรียนนำไปปรับปรุงมาตรฐานการจัด การเรียนการสอนของครูและการจัดสอนซ่อมเสริม ช่วง เวลาที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ใช้หลังจากจบบทเรียน วิธีการที่ใช้ในการวัดผลการเรียน คือการตรวจผลงาน และการสังเกต พฤติกรรม ครูผู้สอนนำผลของการประเมินไปใช้ เพื่อการสอนซ่อมเสริม และการแก้ไขพฤติกรรม อันไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร

1. ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอ และบุคลากรขาดความรู้ เรื่องการวางแผน ปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายด้านวิชาการของ โรงเรียน คือ ขาดงบประมาณสนับสนุน เอกสารหลักสูตร และสื่อไม่เพียงพอกับความต้องการ

1.2 การจัดการด้านวัสดุหลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาและบริการ วัสดุในโรงเรียน เนื่องจาก งบประมาณ และเอกสารตำรา เพื่อการศึกษาค้นคว้าไม่เพียงพอ ในการจัดทำแผนการสอน ก็มีปัญหาด้านเอกสารตำราเพื่อการศึกษาค้นคว้าน้อย ขาดแหล่งวิทยากร ต่าง ๆ ในท้องถิ่น ปัญหาด้านเอกสารหลักสูตร ขาดงบประมาณสนับสนุน และ เอกสารหลักสูตร ไม่เพียงพอกับความต้องการ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการสอน มีปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ และครูขาดความรู้ และทักษะในการสร้างสื่อ ขาดผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ความรู้และเทคนิคในการจัดทำ สื่อ

2. ปัญหาด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

2.1 การเตรียมบุคลากร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตร คือ ครูจำเป็นต้องสอนในกลุ่มประสบการณ์ที่ตนไม่ถนัด ปัญหาทางด้านตัวครูในการเตรียม คือ ไม่มีเวลาเตรียมตัว เนื่องจากมีงานอื่นต้องรับผิดชอบมาก

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับห้องเรียนและห้องฝึกปฏิบัติ คือ ไม่มีงบประมาณซ่อมแซมห้องเรียนที่ชำรุด และจำนวนห้องเรียนไม่พอกับจำนวนนักเรียน ปัญหาการใช้ห้องสมุด มีหนังสือไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ปัญหาการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง คือ ไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์อำเภออย่างต่อเนื่อง ปัญหาอาคารสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกปฏิบัติ คือ ขาดห้องเสริมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศติดตามผลของครู ได้แก่ ได้รับการนิเทศน้อยครั้งและครูได้รับการนิเทศไม่ตรงกับสภาพที่ต้องการ

3.3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาในด้านงบประมาณและเวลาในการจัดกิจกรรม ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของครูคือ ผู้ปกครองนักเรียนไม่ให้ความสนใจ และครูไม่มีเวลาพอในการจัดกิจกรรม

3.4 การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ขาดแหล่งสื่อสารในท้องถิ่น ปัญหาการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ประชาชนไม่ให้ความสนใจเรื่องของการใช้หลักสูตร

3. ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับครูต้องสอนวิชาที่ตนไม่ถนัด และสภาพของห้องเรียนไม่สะดวกต่อการจัดกิจกรรมบางอย่าง

3.2 การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาในเรื่องของงบประมาณ และผู้รับผิดชอบขาดทักษะในกิจกรรมบางอย่าง

3.3 เทคนิคและวิธีสอน ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับครูขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้บางอย่าง และครูขาดแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน

3.4 การวัดและประเมินผล ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับครูไม่มีเวลาพอสำหรับการสร้าง เครื่องมือผ่านจุดประสงค์ เอกสาร เกี่ยวกับการประเมินผลไม่เพียงพอกับความต้องการ สำหรับปัญหาด้านตัวครูคือ ครูขาดความชำนาญในการวัดผล

อภิปรายผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอแล้วนั้น มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ สมควรที่จะนำมาอภิปรายและเสนอแนะดังต่อไปนี้

ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีเป้าหมายในการวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวตรงกับผล การวิจัยของ นิตยา จรูญผลวิจิตร (2530) ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีเป้าหมายของการดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่งนับว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยยึดหลักสูตรประถมศึกษา และแนวทางดำเนินการใช้หลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นหลัก

การเตรียมการก่อนใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ จัดประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจในจุดหมายของหลักสูตร แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติตามหลักการของการเตรียมการก่อนใช้หลักสูตรที่ว่า

"ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารควรให้ความรู้ หรือชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจถึงจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรที่จัดทำขึ้น" (สังต์ อุทรานันท์, 2528) ส่วนการดำเนินการ เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการใช้หลักสูตรนั้น โรงเรียนได้ดำเนินการโดยพิจารณาจากพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะ เมื่อได้จัดประชุมชี้แจงไปแล้วก็ควรจะได้มีการติดตามผล เพื่อจะได้ทราบถึงผลของการใช้หลักสูตรว่า เป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคในส่วนใดบ้าง เพื่อจะได้หาแนวทางในการแก้ไขต่อไป ในด้านการจัดทำแผนงานโครงการของโรงเรียน จากผลของการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ทั้งผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการจัดทำ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ขั้นตอนนี้มีความจำเป็นมาก เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน อันจะส่งผลไปยังผู้เรียน อีกทั้งเป็นการบำรุงขวัญ เสริมกำลังใจ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย จึงนับได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตรโดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินการตามแผน การบริหารงานในลักษณะนี้ ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี บุคลากรมีความเต็มใจในการปฏิบัติงาน ผลที่จะตามมาก็คือ การใช้หลักสูตรมีแนวโน้มที่จะบรรลุ จุดหมายและเป้าหมายที่วางไว้

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ยังมีปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เรื่องงบประมาณยังคง เป็นปัญหาสำหรับโรงเรียน แม้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้พยายามหาทางช่วยเหลือและดำเนินการแก้ไขตลอดมา โดยในปัจจุบันได้ให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อวัสดุเอง เพื่อจะได้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ซึ่งปัญหานี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน ควรจะมีการวางแผนการใช้งบประมาณล่วงหน้า นอกจากนี้ อาจจัดหารายได้ทางอื่นมาช่วยสนับสนุนด้วย สำหรับปัญหาในการวางแผนการใช้หลักสูตรอีกประการหนึ่งก็คือ บุคลากรขาดความรู้เรื่องการวางแผนการใช้หลักสูตร ซึ่งในส่วนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนการใช้หลักสูตร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนการใช้หลักสูตร เป็นอย่างดี เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ในการวางแผน แนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูนำ

หลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ครูผู้สอนนั้นมีหน้าที่นำหลักสูตรไปสู่ห้องเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่พึงปรารถนา ตรงตาม หลักการ จุดหมายของหลักสูตร

การจัดการด้านวัสดุหลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ จัดหาโดยสำรวจความต้องการของครู แล้วจัดหาให้ตาม ความต้องการ โดยซื้อด้วยเงินงบประมาณที่ได้รับและครูจัดทำ โดยให้ครูแต่ละคนเก็บบำรุงรักษา และซ่อมแซมสื่อของตนเอง จึงนับว่าโรงเรียนได้จัดการในเรื่องของวัสดุหลักสูตร โดยการ กระจายความรับผิดชอบ และจัดการอย่างมีระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดแนวทางในการจัดซื้อที่ชัดเจน

ในด้านการจัดทำแผนการสอนย่อยหรือบันทึกการสอนของครู จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยึดแผนการสอนและคู่มือครู เป็นหลัก มีการเตรียมการ เพื่อให้หลักสูตรและสื่อการ สอน ครูผู้สอนแต่ละคนจัดทำบันทึกการสอนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ นิตยา จรุงผลฐิติ (2530) วิโรจน์ วิวัฒน์นิมิตรกุล (2530) และ วรณวิไล พันธุ์สีดา (2532) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำบันทึกการสอนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงเรียน ประถมศึกษามีการปฏิบัติในเรื่องของการนำหลักสูตรไปใช้ถูกต้อง เพราะการนำหลักสูตรไปใช้นั้น จะต้องแปลงตัว เอกสารหลักสูตรให้อยู่ในรูปของเอกสารที่มีการแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตร ให้ชัดเจนพอที่จะนำมาปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม จากผลการวิจัย ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ปรับรายละเอียดของหลักสูตร แผนการสอนและสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

สำหรับปัญหาการจัดการด้านวัสดุหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหา เกี่ยวกับทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ เอกสารสำหรับค้นคว้ามีน้อย บุคลากรขาด ความรู้ความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเนียร เสงี่ยมลักษณ์ (2523) และ สายสมร ตีวิเศษ (2526) ที่พบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดทำเอกสารหลักสูตร ในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกัน โรงเรียนส่วนใหญ่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องความ เพียงพอของงบประมาณที่ได้รับมาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ แจ่มจันทร์ ปรีชาวิชัย (2525) และวิไล โบว์เสวีวงศ์ (2522) และรายงานของ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ที่พบว่า โรงเรียนต่าง ๆ ยังขาดงบประมาณในการจัดซื้อและจัดทำสื่อการเรียนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เรื่องงบประมาณยังคงเป็นปัญหาสำหรับโรงเรียน ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พยายามหาทางช่วยเหลือและดำเนินการแก้ไขตลอดมา โดยจัดสรรเงินค่าวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ และในปีงบประมาณ 2528-2531 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อวัสดุ สื่อการเรียนการสอน เพื่อจะได้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนแล้วก็ตาม สำหรับในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ก็แก้ปัญหาโดยให้ความช่วยเหลือครูด้านวัสดุ งบประมาณ และการนำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ และใช้วิธีการจัดทำอุปกรณ์ขึ้นใช้เอง ซึ่งวิธีการเหล่านี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะการที่ครูนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือบุคลากรที่เชิญมาเป็นวิทยากร นับว่าเป็นการแก้ปัญหาตรงประเด็น โดยเฉพาะการนำบุคลากรในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร น่าจะทำได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เป็นบุตรหลานของเขาเอง

ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการเตรียมบุคลากรเพื่อใช้หลักสูตรนั้น โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ใช้สำรวจความสมัครใจของครู โดยคำนึงถึงความรู้และประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สัจจ อูทรานันท์ (2528) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ที่มีความเห็นตรงกันว่า การจัดครูเข้าสอนนั้นต้องคำนึงถึง ความรู้ ความสามารถ เฉพาะของครูผู้สอนตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคนด้วย ส่วนในการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพให้กับครู โรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีให้เข้ารับการฝึกอบรมระยะสั้นและการประชุมปฏิบัติการทางวิชาการในเรื่องการอบรมนี้ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับ ภิญญา สาธร (2516) ที่ได้กล่าวถึงการอบรมไว้ว่า ครูหรือบุคลากรของโรงเรียน แม้จะมีความสามารถดีแค่ไหนก็ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนาน ๆ บรรดาความรู้ ความชำนาญ ย่อมอ่อนลงไปเป็นธรรมดา การให้ครูหรือบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็น น่าสนับสนุนทุกวิถีทาง เพื่อพัฒนาครูให้เข้มแข็ง ทันสมัย และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการใช้หลักสูตรตามความจำเป็น ตามลักษณะแผนงานโครงการและกิจกรรม แต่ผลของการวิจัยก็พบว่า งบประมาณที่ได้รับก็ยังไม่เพียงพอความต้องการซึ่งโรงเรียนจะต้องหาทางแก้ไขต่อไป ในส่วนของการบริการด้านห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัด เป็นมุมหนังสือให้อยู่ใน ส่วนหนึ่งของห้องเรียน และการจัดห้องสมุดเป็นเอกเทศ ซึ่งตรงกับสภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ เพราะส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาด กลาง ซึ่งมีอาคารเรียนและห้องเรียนจำกัด โรงเรียนขนาดเล็กจะจัด เป็นมุมหนังสืออยู่ในส่วน หนึ่งของห้องเรียน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีอยู่ส่วนน้อยจึงจะสามารถจัดห้องสมุด เป็น เอกเทศได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนควรดำเนินการส่งเสริมการจัด ห้องสมุด หรือมุมหนังสือ โดยการจัดหาหนังสือที่เป็นประโยชน์เข้าห้องสมุดให้มากที่สุด อาจขอ บริจาค จัดซื้อ หรือวิธีอื่นตามความเหมาะสม ซึ่ง ทรรคนิยา กัลยาณมิตร (2524) กล่าวไว้ ว่า ห้องสมุดโรงเรียนไม่จำเป็นจะต้องหรูหรา มีเครื่องใช้อย่างดี อาจเป็นห้องเล็ก ๆ ที่มี อากาศถ่ายเทดี หรือ เป็นเพียงมุมหนึ่งของห้องเรียนก็ได้ สิ่งที่เราต้องคำนึงถึงเป็นประการแรก คือ ประโยชน์ที่นักเรียนและครูจะได้รับจากหนังสือนั้น และบริการที่ห้องสมุดจะให้กับนักเรียน และครู

การบริการด้านอาคารสถานที่และแหล่งวิทยากร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน ส่วนใหญ่ได้ให้ความสะดวกแก่ครูในการใช้อาคารสถานที่ ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของ ผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารในการใช้หลักสูตรไว้ว่า จะต้องดำเนินการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่และ การเลือกสรรโครงการกิจกรรม เสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2525) ที่กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ในการบริหารและบริการหลักสูตรในข้อหนึ่งว่าต้องจัดสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการ เรียนการสอนที่ดี ดังนั้นจะเห็นว่าการบริการอาคาร สถานที่และแหล่งวิทยากรนั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ด้วย

การจัดบริการด้านสื่อและเอกสารประกอบการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการประชุมปฏิบัติการ เพื่อผลิตเอกสารและสื่อ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการ ปฏิบัติที่ดี แสดงถึง ความศรัทธาในวิชาชีพครู แต่อย่างไรก็ตามสารที่โรงเรียนต้องจัดบริการ

ในลักษณะดังกล่าว อาจเกิดปัญหาที่โรงเรียนกำลังประสบอยู่ คือ โรงเรียนไม่มีสถานที่จัดเก็บ และบริการอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีห้องเรียนพอดีกับจำนวนชั้นเรียน ซึ่งในเรื่องนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้เสนอแนะวิธีการจัดบริการเอกสารประกอบหลักสูตรว่า ให้จัดบริการครูผู้สอน โดยจัดเป็นห้องศูนย์บริการเอกสาร หรือถ้าห้องไม่เพียงพออาจจัดมุมใดมุมหนึ่งที่สะดวก มีหลักฐานการยืม และในทุกสิ้นภาคเรียนควรได้มีการประเมินผลการใช้ และก่อนเปิดภาคเรียนแต่ละภาค ควรได้มีการสำรวจความเพียงพอของจำนวน เอกสารหลักสูตร เพื่อจะแก้ปัญหาได้ทัน

เกี่ยวกับการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน จากการปฏิบัติดังกล่าวนี้พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการนิเทศ ติดตามผลมากขึ้น เพราะการนำหลักสูตรไปใช้ต้องมีการนิเทศติดตามผลอย่างค่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในเรื่องนี้ โรงเรียนได้พยายามส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในอยู่แล้ว และยังได้ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมและการสัมมนาทางวิชาการในโอกาสอันควร ซึ่งครูในโรงเรียนก็ให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดี เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นด้านใด โรงเรียนจะจัดให้มีการประชุม เพื่อทราบปัญหาเป็นครั้งคราว ผู้บริหารน่าจะได้ตรวจเยี่ยมชั้นเรียนให้มากขึ้น เพราะ เป็นวิธีนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรที่วิธีหนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) มุ่งเน้นด้านคุณภาพของการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และได้กำหนดแผนด้านบริหารและด้านสนับสนุนให้มีการนิเทศติดตามผลโดยผู้บริหารโรงเรียนภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นการนิเทศภายในจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร ช่วยให้ครูผู้สอนมีขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน ร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ เต็มเวลา และเต็มความสามารถ และถือ ว่า การนิเทศภายใน เป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่ได้มีการนิเทศจากศึกษานิเทศก์อำเภออย่างค่อเนื่อง และได้รับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียนน้อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณวิไล พันธุ์สิศา (2532) ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาไม่ได้รับการนิเทศ

จากศึกษานิเทศก์อำเภอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนมีเวลาไม่เพียงพอสำหรับการนิเทศ ปัญหาที่น่าจะร่วมกันแก้ไขอย่างรีบด่วน เพราะการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของบุคลากร ในสถานศึกษา เพื่อจะนำมาปรับปรุงการใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถวางแผนเพื่อการแก้ปัญหาได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบศึกษานิเทศก์ก็ควรจะได้มีการจัดระบบงาน โครงการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง কেনชัดอย่างไรก็ตามการนิเทศภายในเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะเป็นการช่วยครูแก้ปัญหาการสอนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสนใจและปฏิบัติงานด้านนี้เป็นประจำ เช่นเดียวกับการบริหารงานด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

ด้านการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ จัดในรูปแบบเชิงวิชาการ ผู้วิจัยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะกิจกรรม เสริมหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนการสอนในอันที่จะสร้างเสริมประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมิตร์ คุณานุกร (2523) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนด้วย ถึงแม้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรจะมีความสำคัญมากก็ตาม โรงเรียนจะจัดกิจกรรมได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อม และความสามารถด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

เกณฑ์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้พิจารณาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรข้อหนึ่ง คือ ความพร้อมของโรงเรียน ซึ่งจะต้องพิจารณาจากวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ประสบการณ์ของครู ระยะเวลาในการดำเนินการ และความร่วมมือจากผู้ปกครองจึงต้องจัดทำเท่าที่โรงเรียนและครูสามารถจะทำได้ กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่จึงเน้นไปทางวิชาการ เท่าที่โอกาสและเวลาจะอำนวย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบรรจุครูผู้สอนจะบรรจุตามวุฒิ เฉพาะตำแหน่งที่ทางราชการต้องการ ทั้งนี้ น่าจะมีการสรรหาครูที่มีความสามารถพิเศษในหลาย ๆ ด้าน เพื่อจะได้ใช้บุคลากร เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์กับโรงเรียนให้มากที่สุด

สำหรับในเรื่องของปัญหาการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านงบประมาณ เวลา และความสนใจสนับสนุนของผู้ปกครอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับกิจกรรม เสริมหลักสูตร ให้ผู้ปกครองทราบมีน้อย จึงทำให้ไม่เข้าใจ

เป้าหมาย และไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร อีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงช่วยเหลือโรงเรียนได้น้อย เนื่องจากต้องมุ่งประกอบอาชีพ ใน เรื่องของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ โรงเรียนจะต้องมีการวางแผนจัดทำโครงการ และประสานงานอย่างใกล้ชิดที่จะทำให้เกิดความเข้าใจอันดี และสามารถดึงผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วย

ด้านการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ดำเนินการโดยเชิญผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียน และครูได้พยายามที่จะนำบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนการสอน เป็นที่น่าสังเกตว่าโรงเรียนไม่ใช้วิธีประชาสัมพันธ์โดยจัดทำเอกสาร หรือหนังสือพิมพ์ แต่จะใช้วิธีประชุมชี้แจงให้สมาชิกในชุมชนทราบ เกี่ยวกับการดำเนินการใช้หลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดทำเอกสารหรือหนังสือพิมพ์โรงเรียนนั้น ต้องใช้เงินมาก ยุ่งยาก และไม่สะดวก วิธีการที่สะดวกและปลอดภัยที่สุดจึงน่าจะเป็นการจัดประชุมชี้แจง อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ก็ประสบปัญหา กล่าวคือผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลามาร่วมประชุม เพื่อรับคำชี้แจงจากโรงเรียนจึงเป็นภาระของโรงเรียนที่จะต้องพิจารณาในเรื่องนี้ และโรงเรียนควรได้พิจารณาในหลาย ๆ รูปแบบตามความเหมาะสม เพื่อให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายสมร ศิวิเศษ (2526) พบว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นมาก โรงเรียนต้องให้การประชาสัมพันธ์ในทุกรูปแบบที่จะทำให้ชุมชนและผู้ปกครอง เข้าใจเจตนารมณ์ของหลักสูตรและให้การสนับสนุนร่วมมือกับโรงเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ การวิจัยยังพบอีกว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับประชาชน ไม่ให้ความสนใจในเรื่องของการใช้หลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะได้มีการประสานงานในเรื่องการเรียนการสอนระหว่างบ้านกับโรงเรียนให้มากขึ้น ผลของการวิจัย ก็ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) พบว่า ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและไม่เห็นประโยชน์ในการเรียนการสอนตามหลักสูตร

จากผลการวิจัยที่ได้พบ ทำให้ทราบว่า ตัวแปรหนึ่งที่ทำให้การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ น่าจะเนื่องมาจากการที่ผู้ปกครองหรือชุมชน ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ย่อมทำให้ขาดความร่วมมือสนับสนุน รวมทั้งการยอมรับในตัวหลักสูตร

ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีการวางแผนการสอนร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าจะมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนมาก เพราะการวางแผนการสอนร่วมกันจะทำให้เข้าใจเป้าหมาย และวิธีดำเนินการตรงกัน จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการเตรียมการสอนคือการวางแผนล่วงหน้าเป็นการเตรียมตัวครูผู้สอนโดยการบันทึกการสอน เตรียมสื่อการสอนและอื่น ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้น และบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ (บำรุง กลัดเจริญ และ ฉวีวรรณ กินาวงศ์ 2527) การเตรียมการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สุวัฒน์ พุธเมธา (2523) ได้กล่าวถึง การเตรียมการสอนว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสอน เพราะการเตรียมการสอนก็คือการจัดวางแผนการสอน แนวการสอน หรือโครงการสอนอันประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ การจัดเนื้อหา กิจกรรม ประสบการณ์ต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน กระบวนการเรียนรู้ กลวิธีต่าง ๆ และวิธีการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องมีการวางแผนหรือการเตรียมการสอนนั่นเอง

การสนับสนุน ส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า จะเป็นการช่วยเหลือครูผู้สอนได้พัฒนาทักษะในวิชาชีพให้สูงขึ้น เป็นการช่วยให้ครูได้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งพฤติกรรมการสอนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นโดยผ่านกระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำ การวางแผนการทำงานร่วมกัน ฯลฯ

กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ที่ครูจัดให้กับนักเรียน คือ การจัดป้ายนิเทศตามโอกาสอันสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2530) ที่พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนโดยการจัดป้ายนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมที่จัดไม่ควรจะเป็นแค่ซ้ำแนวทางเดิม เพราะประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเสริมการเรียน

การสอน นอกจากกระตุ้นเร้าความสนใจของนักเรียนที่เรียนวิชานั้น ๆ แล้ว ยังสามารถเร้าความสนใจนักเรียนในชั้น หรือกลุ่มอื่นด้วย

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาที่สำคัญ คือ งบประมาณไม่เพียงพอ และผู้รับผิดชอบขาดทักษะในกิจกรรมบางอย่าง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนควรวางแผนการใช้ทรัพยากร เวลาและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรม เสริมการเรียนการสอนอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์ให้มากที่สุด ผู้บริหาร เป็นบุคคลสำคัญที่จะสนับสนุนครูผู้สอน โดยอาจจะกำหนดเป็นนโยบายหรือแนวปฏิบัติของโรงเรียน เพื่อความเข้าใจตรงกัน

ด้านเทคนิคและวิธีสอน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม การให้ศึกษาจากเอกสาร และการจัดนิเทศภายในเรื่อง เทคนิคและวิธีสอน จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ได้เห็นความสำคัญของเทคนิคและวิธีสอนจึงได้สนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น จากผลการวิจัยของสมาน พูแสง (2524) พบว่า ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมกับที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม มีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยส่วนรวม ครูที่เข้ารับการอบรมจะมีสมรรถภาพในการทำงานสูงกว่าที่ไม่ได้รับการอบรม ดังนั้นจึงเป็นการยืนยันได้ว่า การเพิ่มพูนความรู้ด้วยการส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม จะทำให้ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในเรื่องของการให้ศึกษาจากเอกสารซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าก็เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม แต่บุคคลมีความแตกต่างกันในศักยภาพของการรับรู้ ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงเห็นว่า น่าจะได้มีการใช้วิธีการอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าว เช่น การประชุมปฏิบัติการทางการสอนหรือการปฏิบัติการผลิตสื่อและวิธีใช้ระหว่างโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ตลอดจนการฝึกอบรมระยะสั้นดังกล่าว เพื่อให้เกิดความตื่นตัวกระตือรือร้น ที่จะคิดค้น นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ เป็นการส่งเสริมความเจริญขององคกรทางวิชาชีพ และสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับครู ประการหนึ่งด้วย

การวัดและประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการ
 ประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ ร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนในการจัดทำเครื่องมือวัดผล โดย
 ครูผู้สอน เป็นผู้สร้างเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริ เกิดโพโรจน์ (2530) ประไพ
 วัฒนพงศ์ (2525) และสายสมร ตวิเศษ (2526) ที่พบว่า ในการวัดและประเมินผลการเรียน
 การสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา ครูผู้สอนเป็นผู้สร้างข้อทดสอบ และครูปฏิบัติมากในการใช้
 วิธีการวัดผลโดยการสังเกตและตรวจผลงาน ผลการวิจัยดังกล่าว ตรงกับหลักของการวัดและ
 ประเมินผล ที่ว่าผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการสร้างข้อทดสอบ และควรใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีใน
 การวัดและประเมินผลและยังสอดคล้องกับที่ พัฒน์ ภาสบุตร (2529) กล่าวว่า ครูผู้สอนควร
 เป็นผู้วัดและประเมินผล วิธีการขั้นแรกที่ง่ายที่สุด และครูต้องทำตลอดเวลา คือการสังเกต
 เมื่อสังเกตแล้วต้องการรู้ว่านักเรียนเข้าใจจริงหรือไม่ก็ใช้วิธีการสัมภาษณ์ หรือการทดสอบ
 แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่เห็นด้วยกับการวัดและประเมินผลด้วยข้อทดสอบเพียงอย่างเดียว เพราะ
 การทดสอบเป็นเพียงวิธีหนึ่งของการวัด และประเมินผลเท่านั้น ครูควรจะได้ใช้หลาย ๆ วิธี
 ตามความเหมาะสมกับจุดประสงค์ เวลา และโอกาส ซึ่งการใช้วิธีการต่าง ๆ นับตั้งแต่การ
 สังเกต การตรวจผลงาน และการสัมภาษณ์ก็定会ช่วยให้ครูสามารถวัดและประเมินผลได้ทุกครั้ง
 ที่สอน ซึ่งจะช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ขณะสอนหรือไม่

การนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ นำไปใช้เพื่อ
 ปรับปรุงการเรียนการสอน และการสอนซ่อมเสริม เพราะเมื่อครูผู้สอนทราบผลการประเมินของ
 นักเรียนแล้วหากพบข้อบกพร่องก็จะได้จัดสอนซ่อมเสริมทันที การประเมินผลตามจุดประสงค์แต่ละ
 บทเรียนนั้น เป็นการประเมินผลระหว่างเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพราะช่วยให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุง
 วิธีการสอนของตนให้ทันต่อเหตุการณ์ ข้อทดสอบย่อยน่าจะได้นำมาใช้โดยครูผู้สอนร่วมมือกัน เป็นระดับชั้น
 ซึ่งจะทำให้ข้อทดสอบนั้นวัดได้ตรงจุดมากกว่าการจัดทำโดยบุคคลเดียว ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน
 จะต้องหาทางสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในเรื่องของการจัดทำข้อสอบตามความต้องการของ
 ครู

หากพิจารณาในภาพรวมจะพบว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา
 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านความรู้ ความเข้าใจใน
 การใช้เทคนิคการสอน ซึ่งปัญหาดังกล่าวย่อมมีผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร
 ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523) กล่าวไว้ว่า ความบกพร่องของการสอนมีผลกระทบกระเทือน

ถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรด้วย เพราะการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีคุณสมบัติ และเจตคติตามผู้สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องรีบดำเนินการแก้ไข ซึ่งอาจจะทำได้โดยการจัดทำ เอกสารหรือคู่มือครู เกี่ยวกับ เทคนิควิธีสอน เผยแพร่แก่ครูผู้สอน เพื่อยึด เป็นแนวปฏิบัติ หรือจัดอบรม ประชุมสัมมนา เกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากผลที่ค้นพบจากการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพของการใช้หลักสูตร ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา ผู้วิจัยขอ เสนอแนะแนวทางต่อหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรเร่งดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการใช้หลักสูตรให้กับผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อให้เข้าใจถูกต้อง ตั้งแต่เรื่องของการแปลงหลักสูตรไปสู่ การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดการ เรียนการสอน

2. ศูนย์วิชาการจังหวัด ควรดำเนินการผลิตสื่อต้นแบบ โดยจัดเป็นท้องสมุด เคลื่อนที่ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ตลอดจนการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับบุคลากรกลุ่มโรงเรียนให้สามารถ ขยายผลลงไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

1. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยศึกษานิเทศก์อำเภอ ควรมีบทบาทในการ ประสานการดำเนินงานระหว่างโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในการพัฒนาครูผู้สอน ทั้งด้านการประชุม อบรม สัมมนา หรือการจัด เผยแพร่ความรู้ทาง เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่าง ถูกต้อง เป็นระบบมากกว่าที่เป็นอยู่

2. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโดยศึกษานิเทศก์อำเภอควรดำเนินการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถทำการนิเทศครูในโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู เข้ารับการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบ ตลอดทั้งการจัดประชุม สนทนาทางวิชาการระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนอยู่เสมอ
2. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำกำหนดการสอน เอกสารประกอบหลักสูตร และการจัดทำแผนการสอนย่อย โดยครูในโรงเรียน ตลอดทั้งการกระตุ้นให้มีการดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ ในระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินการ เป็นไปในแนวเดียวกัน
3. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อ การเรียน - การสอนขึ้นใช้เอง โดยประสานการปฏิบัติร่วมกัน กับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
4. จัดบริการด้านเอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน โดยจัดศูนย์บริการ เป็นส่วนกลาง เพื่อให้ครูมีแหล่งวิชาการสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างพอเพียง
5. ดำเนินการนิเทศภายในให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1. ควรจะได้มีการประชุมร่วมกันจัดทำกำหนดการสอน เอกสารประกอบหลักสูตร ตลอดทั้งดำเนินการในด้านการเตรียมการสอน โดยจัดทำแผนการสอนย่อย ร่วมกันในระหว่างภาคเรียน เพื่อให้สามารถเตรียมการสอนได้เต็มที่
2. ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูควรจะได้จัดกิจกรรมและเทคนิคการสอนหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลเกิดการ เรียนรู้ได้สูงสุด ตาม เอกลักษณ์

3. ครูผู้สอนควรจะได้ผลิตสื่อการเรียนการสอนชิ้นใช้เองในส่วนที่ไม่จำเป็นต้องซื้อสื่อสำเร็จรูป เพื่อให้ตรงกับความต้องการในการใช้ ทั้งนี้โดยการประชุมปฏิบัติการผลิตร่วมกันระหว่างครูในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลของการใช้หลักสูตร
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดจังหวัดอื่น หรือในสังกัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรเพื่อหาแนวทางในการใช้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต่อไป